

Lastensuojelusta tietäminen on moraalinen velvoite

ELINA PEKKARINEN & TARJA HEINO & TARJA PÖSÖ

Lasten suojelemisen välttämättömyys nousi viime vuonna vilkkaaksi yhteiskuntapoliittiseksi keskustelunaiheeksi Suomessa. Lastensuojelun viranomaistoiminta sai yksittäisten tapaus-ten vuoksi erityisen kriittistä palautetta: joissain tapauksissa oli puututtu liian innokkaasti, toisinaan suojelutehtävässä oli oltu liian varovaisia.

Lastensuojelun työntekijöiden ja tutkijoiden joukossa myrskyä oli osattu odottaa. Hyvinvointipalveluiden toimivuus heijastuu lastensuojelun tarpeeseen. Lasten ja nuorten hyvinvointipalveluita sekä lapsiperheille kohdennettuja tulonsiirtoja on 1990-luvulta alkaen karsittu, jolloin kuormitus lastensuojelun kaltaisissa erityispalveluissa lisääntyy (esim. Salmi & al. 2012). Kasvavat vaatimukset yhtäaikaa lainsäädäntö- ja kuntarakennemuutosten, uusien toimintakäytäntöjen sekä niukkenevien resurssien kanssa tuottavat erityisiä paineita niin käytännön lastensuojelutyölle kuin siihen liittyvälle tiedontuotannolle.

Vilkkaassa keskustelussa on voitu esittää hyvin niukasti argumentteja tutkimustiedon pohjalta, sillä lastensuojelun tutkimus ja muu tiedontuotanto on Suomessa edelleen varsin vähäistä ja pirstaleista. Siksi ajankohtaisen keskustelun ytimen tutkimukseen tapahtuu vetomalla joko yksittäisiin tutkimuksiin ja tutkijapuheenvuoroihin tai sivuuttamalla tutkimustieto kokonaan. Pidämme tätä merkittävänä ongelmana, sillä tietointensiivisessä yhteiskunnassa lastensuojelua tulisi voida tarkastella, arvioida ja kehittää luotettavaan ja systemaattiseen tutkimustietoon perustuen.

Korostamme tässä puheenvuorossa asian moraalista luonnetta: lastensuojelusta tietäminen on moraalinen velvoite. Lastensuojeluinstituutio muodostaa vahvan kannanoton lasten ja perheiden yksityisiin suhteisiin. Sen yhteiskuntapoliittisten linjauksien ja kehittämisen ei tule pe-

rustua mielipiteisiin, tapoihin, tunteisiin tai epämääräisiin käsityksiin lastensuojelun toimenpiteiden seurauksista.

Lastensuojelusta tietämisen moraalista velvoitetta on korostanut näyttöperustaisen sosiaalisen tutkimuksen edustaja Eileen Gambrill (2008). Hänen mukaan lastensuojelun käytännön ja erityisesti päätöksenteon tulee tapauskohtaiset olosuhteet huomioiden perustua aina parhaaseen saatavilla olevaan tutkimustietoon. Lisäksi lastensuojelussa on tehtävä kriittisesti näkyviksi myös tilanteet, joissa soveltamiskelpoista tutkimustietoa ei ole saatavissa. Tämä liittyy suoraan alan eettiseen koodistoon. Tutkimustiedon rajat on tunnistettava, sillä lastensuojelun moninaisuus edellyttää monipuolista ja -alaista tietoa. Silti lastensuojelun käytännöissä on pyrittävä parhaan mahdollisen tutkimustiedon käyttöön ja sovellettavan tutkimustiedon määrälliseen ja laadulliseen kohentamiseen.

Gambrillin esittämä vetoisuus velvoittaa koko lastensuojelun kenttää yksittäisestä työntekijästä tutkijayhteisöön. Esitämme seuraavassa tuoreen selvityksen pohjalta, millainen on lastensuojelua koskevan tutkimustiedon tila Suomessa ja pohdimme tutkimukseen kohdistuvia odotuksia. Lopuksi peräänkuulutamme uusia lastensuojelututkimusta tukevia rakenteita.

Lastensuojelututkimuksen tila 2010 -luvulla

Vuonna 2011 valmistui Itsenäisyyden juhlaruudon lastenrahaston säätiön (ITLA) rahoittaman Lastensuojelun tieto ja tutkimus -hankkeen selvitys lastensuojelututkimuksesta Suomessa (Pekkarinen 2011). Selvitys perustui lastensuojelun asiantuntijoiden – kehittäjien, järjestötoimijoi-

den, tutkijoiden ja muiden lastensuojelun asian-
tuntijoiden – ryhmähaastatteluihin (23). Haasta-
teltavia oli 87 kaikkiaan 44 organisaatiosta. Kut-
su lastensuojelun tietoa ja tutkimusta käsittele-
viin ryhmähaastatteluihin oli avoin, ja sitä vä-
litettiin erilaisten sähköisten verkostojen kautta
organisaatioihin kohdennettujen kutsujen lisäk-
si. Haastattelulla tavoitettiin merkittävä osa suo-
malaisista lastensuojelun ja sen tutkimuksen asi-
antuntijoista. Nostamme selvityksestä kolme tä-
män puheenvuoron kannalta keskeistä havain-
toa.

Asiantuntijoiden näkemyksen mukaan *lasten-
suojelua koskeva tutkimus on määrällisesti ja tee-
mallisesti riittämätöntä* tukeakseen lastensuoje-
lun käytäntöä, kehittämistä tai lastensuojelun til-
laa koskevan kuvan muodostamista. Lastensuoje-
lun aihevalintojen pirstaleisuuden ja sattumanva-
raisuuden vuoksi monet lastensuojelun keskeiset
ydinteemat ovat edelleen vähäisen tutkimustie-
don varassa. Näkemys tiivistyy raportissa muo-
toiluun ”aukot ovat valtavat”. Lastensuojelua lä-
hestytään varsin usein järjestelmän näkökulmas-
ta institutionaalisen ja lakisääteisen lastensuoje-
lun käsittein, jolloin muunlaiset lähestymistavat
jäävät katveeseen. Kuitenkin tutkimus myös in-
stitutionaalista ja lakisääteisistä ilmiöistä, kuten
kiireellisistä sijoituksista tai lastensuojeluilmoi-
tuksista, on aukollista. Merkittävänä puutteena
pidettiin myös lastensuojelutoimenpiteiden vai-
kuttavuuden tutkimuksen vähäisyyttä. Olemassa
oleva tutkimus painottuu erilaisten tutkintojen
yhteydessä tehtäviin opinnäytteisiin ja kehittä-
mishankkeisiin sidottuihin selvityksiin akateemi-
sen tutkimuksen painopisteen ollessa väitöskir-
joissa. Asiantuntijahaastattelussa myös tilastojen
tarjoamaa seurantatietoa pidettiin liian karkeana.

Monitieteistä tutkimusta peräänkuulutettiin.
Selvitykseen osallistuneet edustivat ennen kaik-
kea sosiaalityön oppialaa tai sosiaalityöhön kiin-
nittyvää kehittämistyötä. Tästä voinee päätellä,
että lastensuojelun tutkimustiedon puute ja tar-
ve tunnustetaan nimenomaan lastensuojelun yksilö-
 ja perhekohtaisessa toiminnassa, jossa so-
siaalityöllä on keskeinen rooli. Tutkimustiedon
laajentumista ja moninaistumista koskeva odo-
tus koskee myös muuta yhteiskunta-, ihmis- ja
oikeustieteellistä tutkimusta.

*Tutkimustiedon, lastensuojelun käytännön ja ke-
hittämisen vuoropuhelun* aikaansaamista pideti-
tiin välttämättömänä. Nykyiseen lastensuojelu-
käytäntöön kaivataan uudenlaisia rakenteita, jot-

ka mahdollistavat tutkimuksen hyödyntämisen,
tutkimustiedon tuottamisen ja tutkimukseen
osallistumisen. Lastensuojelutyön kiire sekä jäy-
kät palvelurakenteet ja toimintakulttuurit eivät
luo antoisaa pohjaa tutkimusyhteistyölle. Vuo-
ropuhelun näkökulmasta oleellista on myös tut-
kimuksen saatavuus. Tällä hetkellä olemassa ole-
van tutkimustieto tavoittaa kentän ja päätöksente-
on toimijat satunnaisesti.

Lastensuojelututkimuksen vähäisyys on tuotu
esiin aiemminkin. Jo 1980-luvulla tehdyt katsa-
ukset paljastivat, että tutkimusta tehtiin pääasias-
sa pro gradu -tutkielmina (Bardy 1988; 1989; Ki-
vinen 1989, viitattu teoksessa Heino & al. 2005,
254). Vuonna 2007 tehty tutkimuskatsaus (Ero-
nen 2007) loi jo hieman myönteisemmän kuvan.
Silti lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja palvelui-
den tutkimuksen kirjossa yksilö- ja perhekohtai-
seen lastensuojeluun ja sijaishuoltoon kohdistu-
va tutkimus oli vähäistä, ja edelleen vuonna 2011
puhuttiin ”valtavista aukoista”.

Lastensuojelututkimuksen intresseistä

On tärkeää määritellä, mitä tarkoitamme lasten-
suojelututkimuksella. Lastensuojelu on ilmiönä
amebomainen, sillä suojelun kohde, tavoite ja ta-
pa ovat ajalliseen ja paikalliseen yhteiskuntapo-
liittiseen ja -kulttuuriseen tilanteeseen sidoksis-
sa. Siihen liittyvää tutkimusta ei voi pakottaa ka-
peisiin kaavoihin, eikä yksiselitteisesti määritel-
lä, onko relevantti lastensuojelututkimus yleises-
ti lapsuuden ja nuoruuden, laajasti lasten ja per-
heiden palvelujärjestelmän vai spesifisti yksilö- ja
perhekohtaisen lastensuojelun tutkimista. Seu-
raavassa havainnollistamme lastensuojeluun koh-
distuvien tiedonintressien kautta, miten moni-
naisesti lastensuojelututkimus ja sen tehtävä voi-
daan määritellä. Erotamme *perustutkimukselli-
sen, kriittisen, tilanne- ja seurantatiedon sekä ke-
hittävän tiedonintressin*. Tilanne- ja seurantatie-
don sekä kehittämistä tukevan tutkimuksen int-
ressit ovat saaneet paljon huomiota. Niiden rin-
nalla on tärkeää tunnistaa muita ulottuvuuksia.

Käytännössä vähiten toteutunut, mutta perus-
tavan tärkeä tiedonintressi on *perustutkimusel-
linen*. Lastensuojelua tulee tutkia ilmiönä jo sen
olemassaolon vuoksi. Meillä on vuosisatojen pe-
rinne huolehtia eri tavoin lapsista, jotka jäävät
vaille tarkoituksenmukaista hoivaa, ja nyky-yh-
teiskunnassa viimesijainen vastuu on säädetty

julkiselle sektorille. Tapana on ollut myös kasvattaa ja ojentaa lapsia, joiden käyttäytyminen poikkeaa toivotuista normeista. Jo nämä ilmiöt haastavat useita yhteiskunta- ja sukupuolisuhteisiin sekä yhteiskunnan rakenteisiin liittyviä tutkimuskysymyksiä. Ne haastavat tarkastelemaan sekä lapsuutta että suojelua useista näkökulmista. Myös huolenpidon, vastuun ja kontrollin kysymykset sekä julkisen ja yksityisen väliset neuvottelut ovat lastensuojelussa keskeisiä. Näistä haasteista johtuen tarvitsemme riippumatonta perustutkimusta lastensuojelun olemuksesta, ilmiöistä ja kytköksistä.

Toiseksi lastensuojelussa on tärkeä paikka *kriittiselle tiedonintressille*, sillä lastensuojeluun liittyy erittäin paljon valtaa. Valta antaa mahdollisuuksia tehdä sekä hyvää että pahaa. Vallan tunnistamiseen ja teoreettiseen ymmärrykseen tarvitaan kriittisesti orientoituvan tutkimuksen tietoa. Kriittinen katse voi myös avata uusia näkökulmia ja osoittaa luovia selitysmalleja tai ratkaisuja erilaisiin tutkimusongelmiin.

Kolmas intressi lastensuojelun tutkimukselle asetetaan sovellettaessa sitä virallisen valvontajärjestelmän tukena. Tämän tehtävän toteuttamiseksi tarvitaan *tilanne- ja seurantatietoa*, jonka avulla voidaan kuvata lastensuojelun tilaa ja ennakoita tulevaa kehitystä. Tällä hetkellä tällaisen tutkimustiedon tuottaminen on ollut yksittäisten erillistutkimusten ja valtakunnallisen lastensuojelutilaston tehtävä.

Perustutkimuksella, kriittisellä tarkastelulla ja seurantaa parantavalla tutkimustiedolla on tärkeät tehtävät asiallisen yhteiskunnallisen keskustelun pohjana. Lastensuojelu herättää ristiriitoja ja julkinen keskustelu helposti kuumentaa väärällä tiedolla tunteita entisestään. Tiedonintressi ei rajoitu kuitenkaan vain yhteiskunnalliseen keskusteluun, vaan tutkimustiedolle on erityistä tarvetta yhteiskunnan ohjaus- ja päätöksentekotehtävissä. Lapsivaikutuksia tulisi arvioida kaiken yhteiskunnallisen päätöksenteon yhteydessä, ja tässä kentässä lastensuojelun tiedontuotannolla on aivan erityinen paikkansa. Lainsäädäntötyön tulisi perustua myös tutkimustiedolle.

Lastensuojelututkimuksen neljäs intressi tukee lastensuojelun kehittämistä niin instituution, politiikan kuin asiakastyön tasolla. Globalisaatio, huoltosuhteen muutos, kunta- ja palvelurakennemuutokset sekä muut yhteiskunnalliset muutokset koskettavat vahvasti myös lastensuojelua. Viime vuosisadalla yhteiskuntapoliittinen arvo-

maailma ja aktiivisuus vahvistivat merkittävästi lastensuojelun legitimitteettiä ja siten myös lastensuojeluinstituutiota, mutta tämä asema vaatii jatkuvaa yhteiskunnallisen tilauksen ja tarkoituksen arviointia. Kehittävää tutkimusotetta, tutkivan kehittämistyön dialogisia asetelmia ja keikeluja tarvitaan sekä palvelujärjestelmän kehittämiskysymyksissä että käytännön toimintakäytäntöjen ja päätöksenteon tueksi. Häätä, huoli ja häpeä sävyttävät tilanteita, joissa lapset ja nuoret läheisineen kohtaavat viranomaisia. Tutkimustiedon soveltaminen mitä erilaisimmissa tapauksissa ja tilanteissa vaatii erityistä osaamista. Lastensuojelun käytännön työtä tukevan tutkimus- ja kehittämistyön tulisivat ilmiöiden monipuolisuuden vuoksi olla monipuolista ja runsasta, mutta myös helposti saatavilla ja hyödynnettävissä muodossa. Tutkimustiedon rinnalla tarvitaan innovatiivisia ja luovia ratkaisuja myös kaavoista irtoaviin, yllättäviin ja hämmentäviinkin tilanteisiin, joita kehittämistiimit voivat edelleen koetella ja tutkia.

Metodologia ja eettisiä haasteita

Lastensuojeluilmiön amebamaisuuden vuoksi myös lastensuojelun tutkimisen tavat ja aineistot ovat moninaisia. On silti syytä pohtia, millaisia erityisiä metodologisia ja eettisiä haasteita lastensuojelun tutkimiseen liittyy.

Lastensuojelun asiantuntijoiden mukaan lastensuojelun tutkimus painottuu laadullisen tutkimuksen perinteeseen ja pienehköjen aineistojen käyttöön (Pekkarinen 2011). Tehdyssä selvityksessä kaivattiin monipuolisempia orientaatioita ja aineistoja sekä määrällisten menetelmien ja pitkäikäistutkimuksellisten asetelmien vahvistumista. Tämänkaltaisten tutkimusten vähäisyys liittyy osin aineiston saatavuuteen. Esimerkiksi lastensuojelurekisterin tietoja on yhdistetty muihin rekistereihin laajemmin vasta viime vuosina (Kestilä & al. 2012a; Kestilä & al. 2012b). Lastensuojelurekisterin yhtenä ongelmana on sen karkeus: tietoja on saatavissa vain lasten sijoituksista kodin ulkopuolelle. Se ei sisällä tietoa esimerkiksi lastensuojelutoimiin johtaneista tekijöistä tai toteutettujen lastensuojelutoimenpiteiden sisällöstä, käytöstä tai kustannuksista eikä avohuollon palveluista. Tämä vaikeuttaa pitkäjänteisen seurantatutkimuksen toteuttamista ja käytännön toimenpiteiden kohdentamista.

Lastensuojeluun liitetyt indikaattorit ovat moniselitteisiä. Esimerkiksi kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrä lastensuojelun indikaattorina yhdenmukaistaa hyvin eri syistä, erilaisilla toimenpiteillä ja eri tilanteissa sijoitettuja lapsia yhdeksi yleistäväksi kategoriaksi kadottaen lasten ja sijoitusten erot (Alastalo & Pösö 2011). Vaikka tätä indikaattoria on tapana lukea yksilöllistävällä katseella etsien siitä merkkejä lasten ja perheiden tilasta, kertoo se kuitenkin ensisijaisesti viranomaistoiminnasta (mt.). Tutkimusotteiden tasolla ei olekaan kyse siitä, tuleeko lastensuojelututkimusta vahvistaa laadullisen vai määrällisen paradigman pohjalta vaan siitä, *miten tutkimus tavoittaa lastensuojelun ilmiön*. Määrällisen tai laadullisen otteen tai tietäntyyppisten aineistojen tai asetelmien peräänkuuluttaminen on tarpeettoman tekninen näkemys lastensuojelun tutkimuksen kehittämisen suunnasta. Laadullisella tutkimuksella valotetaan ilmiötä, joista määrällinen tarkastelu ei tavoita.

Tuoreet suomalaiset rekisteritutkimukset ovat herättäneet kysymyksiä lastensuojelun vaikuttavuudesta. Ne ovat esimerkiksi osoittaneet, että teini-ikäisinä sijoitetut lapset menestyvät ikätovereitaan heikommin monilla elämänalueilla (Kestilä & al. 2012). Syitä ilmiöön on etsitty avun myöhästyisestä ja siitä, että teini-ikäisten ongelmat liittyvät useammin heidän omaan häiriökäyttäytymiseen kuin kehitystä vaarantaviin elinolosuhteisiin. Ilmiön vangitsemista voi pitää myös metodologisena haasteena. Lastensuojelun piirissä olevien lasten vertaaminen koko ikäluokkaan on ongelmallista, sillä heidän taustoihinsa kasautuu poikkeuksellisen paljon hyvinvoinnin riskitekijöitä (esim. Heino 2007). Tällainen vertailu ei vakiointien jälkeenkään anna täysin todenmukaista kuvaa toimenpiteen vaikuttavuudesta, sillä kaikista tapahtumien kulkuun vaikuttavista tekijöistä ei voida muodostaa määrällisiä muuttujia. Rekisterit eivät sisällä tietoa esimerkiksi vertaissuhteista, yhteisöön tai yksilön identiteettiin liittyvistä tekijöistä.

Myös puhtaat kontrolloidut koeasetelmat ovat haastavia silloin, kun tutkitaan huostaanoton kaltaista äärimmäistä toimenpidettä. Tutkijat ovatkin joutuneet kehittämään erilaisia metodeja koeasetelmien jäljittelyyn (Doyle 2011). Laajojen koeasetelmien soveltaminen suomalaisissa olosuhteissa on vaikeaa jo väestömääränkin vuoksi, ja kuntarakenteen sekä palvelujärjestelmän erot mutkistavat tutkimustiedon sovelta-

mista entisestään. Seuranta- ja vertailututkimuksen tulokset saatetaan tulkita yksinkertaistaan ja todeta, että jokin toimenpide, kuten huostaanotto, aiheuttaa pahoinvointia. Ilmiöiden vaikutusmekanismien tavoittaminen edellyttää kuitenkin moniulotteista tutkimusotetta, jossa tutkittavia ilmiötä lähestytään erilaisin menetelmin, erilaisen aineistojen ja teoreettisten hypoteesien pohjalta. Tästä hyvänä muistutuksena toimivat huostaanottoja koskevat tapaustutkimusten tulokset: huostaanoton aikana voi tapahtua monia lapsen elämänkulun kannalta myönteisiä muutoksia ja lasten elämäntilanteet voivat kohentua merkittävästi (esim. Andersson 2004; Eronen 2013).

Moraalinen velvoite tietää lastensuojelusta enemmän tutkimuksen keinoin on vahva. Se vaatii paradigmaattisesti moninaista ja reflektioivaa tutkimusta. Se edellyttää myös eettisesti kestävästä tutkimusta: riippumatta siitä, tehdäänkö tutkimusta perustutkimuksellisesta, kriittisestä, tilanne- ja seurantatiedon tai kehittävästä tiedonintressistä, toimitaan sensitiivisten asioiden ja aineistojen äärellä. Lastensuojelussa käsitellään teemoja, jotka on usein luokiteltu paitsi kulttuuriksi tabuiksi myös virallisesti salassa pidettäviksi aiheiksi. Vaikka tiukka tietosuoja on monella tapaa perusteltu, herättää se vallankäyttöön ja oikeuksiin liittyviä kysymyksiä. Esimerkiksi tutkimuslupaprotokollat vaihtelevat kunnittain, virastoittain ja rekistereittäin. Lastensuojelun kentällä portinvartijan asemassa ovatkin niin erilaisen rekistereiden ylläpitäjät, tutkimuseettistä ennakkoarviointia tekevät toimikunnat, tutkimuslupia myöntävät organisaatiot kuin vaikkapa asiakkailla tutkimuskutsuja välittävät sosiaalityöntekijät. Myös lastensuojelun asianosaiset toimivat portinvartijoina valitessaan, missä tutkimuksessa ja millä tavoin he ovat valmiita jakamaan näkemyksiään tutkijoiden kanssa.

Lastensuojelun ulkomaisessa tutkimuskirjallisuudessa kuvataan käytäntöjä, joissa tutkijoilla ei ole pääsyä lasten tai heidän vanhempiansa eikä myöskään asiakirjojen luo (esim. Hayes & Devaney 2004). Esimerkit kertovat pyrkimyksestä suojella lastensuojelua ja sen osapuolia tutkijoilta. Tämä on tärkeä viesti. Vaikka Suomessa ajatellaan, että lastensuojelun tutkimus tekee enemmän hyvää kuin pahaa ja siksi sitä ei pidä kohtuuttomasti rajoittaa, tulee tutkijayhteisössä käydä kriittistä keskustelua siitä, millä eettisillä ehdoilla lastensuojelun tutkimus on mahdollista (Nieminen 2011). Rajankäynti eettisesti kes-

tävän ja eettisesti vahingollisen tutkimuksen välillä on joskus hiuksenhieno.

Kriittistä katsetta tarvitaan myös yleistymässä olevan kokemusasiantuntijuuden käytön suhteen sekä tutkimuksessa että kehittämisessä. Kokemusten tutkimuksen teoreettisia ja metodologisia kysymyksiä on eritelty ja niistä on kiistelty pitkään alan lehdissä. Tämänhetkisessä kokemusten tarkastelussa on kuitenkin uudenlainen painotus, sillä viime aikoina on korostettu välittömien ja autenttisten kokemusten esiin nostamista. Asiakkaiden kokemusten tutkimisesta on edetty vertaistutkimuksen suuntaan, jossa tutkijalla tulee olla sama kokemus kuin tutkimuksen kohteella. Tutkimuskontekstissa asetelma johdattaa pohtimaan erityisiä teoreettis-metodologisia sekä eettisiä kysymyksiä liittyen muun muassa informanttien tavoittamiseen ja valikoitumiseen. Suuntaus vaatii huomattavasti tutkimuseettistä ja teoreettis-metodologista pohdintaa. On myös tunnistettava, ettei kokemusten tutkimisen vahvistaminen yksin ratkaise lastensuojelun tietoaukkoja.

Kohti uudenlaista lastensuojelututkimuksen aikaa

Aikaisempien vetoomusten tavoin (Bardy 1988; 1989; Eronen 2007) Lastensuojelun tieto ja tutkimus -hanke esitti, että lastensuojelun tutkimusta ja tiedontuotantoa on vahvistettava. Las-

tensuojelun ”valtavat tietoaukot” on täytettävä ja keskusteltava tietoon perustuen, miten lastensuojelua tulee suunnata niin yhteiskunnallisella kuin asiakastyön tasolla. Lastensuojelun tiedontarpeita ei ole varmasti missään täysin tyydytetty (vrt. Lindsey & Shlonsky 2008), mutta silti monissa länsimaissa pystytään vastaamaan lastensuojelua koskeviin kysymyksiin paremmin kuin Suomessa. Tällaisia kysymyksiä ovat muun muassa seuraavat: Keitä ovat lastensuojelun asiakkaat? Mitkä tekijät selittävät lastensuojelun kehitystrendien muutoksia? Kuinka pitkään lapset ovat sijoitettuja kodin ulkopuolelle? Kuinka monta lastensuojelulaitosta on maassa? Millaiset teoreettiset kehykset ohjaavat lastensuojelutyötä?

Parempiin vastauksiin päästään tutkimustoimintaa lisäämällä ja huolehtimalla sen tieteellisestä tasosta. Lastensuojelun tieto ja tutkimus -hanke päätyi esittämään tutkimusta tukevien rakenteiden vahvistamista. Tavoitteena on, että Suomessa olisi joskus ”lastensuojeluakatemia”. Se kokoaisi monipuolisesti lastensuojelun tutkimusta ja olisi herkällä ja kriittisellä asenteella käynnistämässä tutkimusta ilmenevien tietoaukkojen poistamiseksi. Tämänkaltaisia rakenteita on monessa maassa. Viitaten valtiovarainministeriön teettämään selvitykseen (Sipilä & Österbacka 2013) nyt olisi yhteiskuntapolitiittisesti perusteltu hetki ryhtyä tekoihin tämän tutkimusvolyymin vahvistamiseksi, monipuolistamiseksi ja rakenteiden luomiseksi.

KIRJALLISUUS

- Alastalo, Marja & Pösö, Tarja: Indikaattorin epävarmuus ja tulkinta: lastensuojelun viranomaistoinnin ja tiedontuotannon yhteenkietoutuminen. *Yhteiskuntapolitiikka* 76 (2011): 6, 633–643.
- Andersson, Gunvor: Foster children: a longitudinal study of placement and family relationship. *International Journal of Social Welfare* 18 (2004), 13–26.
- Bardy, Marjatta: Lastensuojelun tietopoliittinen ohjelma. Raportteja 18. Helsinki: Sosiaalhallitus, 1988.
- Bardy, Marjatta: Uhka, uhrin ja arjen sankarit. Lastensuojelu tutkimuksen valossa. Julkaisu 2. Helsinki: Sosiaalhallitus, 1989.
- Doyle, Joseph Jr.: Causal Effects of Foster Care: An Instrumental Variables Approach. Cambridge: MIT Sloan School of Management, 2011.
- Eronen, Tuija: Katsaus 2000-luvulla julkaistuun suomalaisen lastensuojelututkimukseen. Sosiaalialan kehittämishanke, lastensuojelun kehittämissuunnitelma, 2007.
- Eronen, Tuija: Viisi vuotta huostaanotosta. Seuranta-tutkimus huostaanotettujen lasten institutionaalisista poluista. Raportti 4/2013. Helsinki: Terveystien ja hyvinvoinnin laitos, 2013.
- Gambrill, Eileen: Providing More Effective, Ethical Services: The Philosophy and Process of Evidence-Based (Informed) Practice. In Duncan, L. & Aron, S. (eds.) *Child Welfare Research: advances for practice and policy*. Oxford: Oxford University Press, 2008.
- Hayes, D. & Devaney, J.: Accessing Social Work Case Files for Research Purposes: Some Issues and Problems. *Qualitative Social Work* 3 (2004), 313–333.
- Heino, Tarja: Keitä ovat lastensuojelun uudet asiak-

kaat? Tutkimus lapsista ja perheistä tilastolukujen takana. Työpapereita 30/2007. Helsinki: Stakes, 2007.

Heino, Tarja & Kekkonen, Marjatta & Känkänen, Päivi: Lapsuuden kudelmaa. Helsinki: Stakes, 2005.

Kivinen, Tarja: Viimeinen pari verkosta ulos. Selvitys lastensuojelun tilasta ja kehityksestä. Julkaisuja 11. Helsinki: Sosiaalihuolto, 1989.

Kestilä, Laura & Paananen, Reija & Väisänen, Antti & Muuri, Anu & Merikukka, Marko & Heino, Tarja & Gissler, Mika: Kodin ulkopuolelle sijoittamisen riskitekijät – rekisteripohjainen seuranta tutkimus Suomessa vuonna 1987 syntyneistä. Yhteiskuntapolitiikka 77 (2012a):1, 34–52.

Kestilä, Laura & Väisänen, Antti & Paananen, Reija & Heino, Tarja & Gissler, Mika: Kodin ulkopuolelle sijoitetut nuorina aikuisina. Rekisteripohjainen seuranta tutkimus Suomessa vuonna 1987 syntyneistä. Yhteiskuntapolitiikka 77 (2012b):6, 599–620.

Lindsey, D & Shlonsky, A. (eds.): Child Welfare Research. Advances for Practice and Policy. New York: Oxford University Press, 2008.

Nieminen, Liisa: Lastensuojelun tutkimuksen etiikka. Oikeus 40 (2011), 6–24.

Pekkarinen, Elina: Lastensuojelun tieto ja tutkimus - asiantuntijoiden näkökulma. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto / Nuorisotutkimusseura, Lapsuudentutkimuksen seura, Lastensuojelun Keskusliitto, Terveystieteiden tutkimuskeskus, 2011.

Salmi, Minna & Sauli, Hannele & Lammi-Taskula, Johanna: Lasten ja lapsiperheiden asema nyky-Suomessa. S. 22–47. Teoksessa Söderholm, A. & Kivittie-Kallio, S. (toim.): Lapsen kaltoinkohtelu. Helsinki: Duodecim, 2012.

Sipilä, Jorma & Österbacka, Eva: Enemmän ongelmien ehkäisyä, vähemmän korjailua? Perheitä ja lapsia tukevien palvelujen tuloksellisuus ja kustannusvaikuttavuus. Valtiovarainministeriön julkaisuja 11/2013. Helsinki: Valtiovarainministeriö, 2013.

THL julkaisee

Sosiaali- ja terveysalan tilastollinen vuosikirja 2012

Sosiaali- ja terveysalan tilastollinen vuosikirja

sisältää keskeisiä tilastotietoja hyvinvoinnista ja terveydestä sekä sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmästä. Tiedot esitetään aikasarjoina. Vuosikirja on käsikirja, joka soveltuu käytettäväksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastyössä, hallinnossa ja

tutkimuksessa. Tilastollista vuosikirjaa on julkaistu vuodesta 2000 ja sitä on kehitetty lukijapalautteiden perusteella.

322 s. 41,50 €

Karjalainen Vappu, Keskitalo Elsa

KAIKKI TYÖURALLE!

Työttömien aktiivipolitiikkaa Suomessa

on yhteiskuntapolitiikkaa ja aktiivointia laavasti tuntevien asiantuntijoiden ajankohtainen puheenvuoro heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisen mahdollisuuksista.

Teema 18/2013 224 s. 37,50 €